

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2023. április 20.
(OR. en, pl)

Intézményközi referenciaszám:
2021/0211/A(COD)

8359/23
ADD 1

CODEC 624
CLIMA 200
ENV 383
ENER 192
TRANS 148
COMPET 339
ECOFIN 350

FELJEGYZÉS AZ „A” NAPIRENDI PONTHOZ

Küldi: a Tanács Főtitkársága

Címzett: a Tanács

Tárgy: Tervezet – AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Unión belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról szóló 2003/87/EK irányelv és az üvegházhatású gázok uniós kibocsátáskereskedelmi rendszeréhez piaci stabilizációs tartalék létrehozásáról és működtetéséről szóló (EU) 2015/1814 határozat módosításáról **(első olvasat)**

– A jogalkotási aktus elfogadása
= Nyilatkozatok

Litvánia nyilatkozata

Litvánia támogatja az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszerről (ETS) szóló irányelv módosítására vonatkozó végleges kompromisszumos szöveget.

Litvánia egyetért azzal, hogy a hosszú távú klímasemlegességi célkitűzés eléréséhez az ÜHG-kibocsátás mérséklésére irányuló ambíciók növelésére van szükség. Az új ágazatokra is kiterjesztett, megerősített EU ETS hatékony eszköz az ÜHG-kibocsátás csökkentésére. Az EU ETS kiterjesztése a közlekedésre, az építőiparra és más ágazatokra olyan eszköz, amely várhatóan uniós szinten harmonizált megközelítést biztosít a kibocsátáskereskedelmi rendszeren kívüli ÜHG-kibocsátások mérséklésére, különösen a közlekedési ágazatban. Mindazonáltal további társadalmi-gazdasági kihívásokat is okoz majd, a legkedvezőtlenebb hatások pedig az alacsonyabb GDP-vel és a legmagasabb energiaszegénységi rátával rendelkező tagállamokat fogják sújtani.

E tekintetben Litvánia üdvözli a Szociális Klímaalap létrehozását, amely eszköz intézkedések és beruházások, valamint ideiglenes közvetlen jövedelemtámogatás révén enyhíti azokat a káros társadalmi hatásokat, amelyeket az építőiparra és a közúti közlekedésre vonatkozóan javasolt uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer (az építőipari és közúti közlekedési ETS) a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásokra, a mikrovállalkozásokra és a közlekedési felhasználókra gyakorol. Kritikus fontosságú biztosítani, hogy az alacsonyabb GDP-vel rendelkező és a legnagyobb energiaszegénységgel küzdő tagállamok legalább az árverési jogok és a Szociális Klímaalap révén visszaszerezzék az építőipari és közúti közlekedési ETS keretében felmerült kiadásokat.

Litvánia sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a Szociális Klímaalapot rögzített mérettel hozzák létre, annak lehetősége nélkül, hogy a kibocsátási egységek árának (különösen 55 EUR fölé történő) emelkedésével összhangban dinamikusan növeljék a méretét annak érdekében, hogy megfelelően reagálhasson a fogyasztók költségeinek változásaira.

Sajnálatos továbbá, hogy a kibocsátási egységekre vonatkozóan létrehozott árszabályozási mechanizmus nem feltétlenül biztosítja ténylegesen a szén-dioxid-ár hosszabb távú kiszámíthatóságát, mivel az csak a 2028. és a 2029. évre került meghatározásra (a módosított 2003/87/EK irányelv 30h. cikke).

Magyarország nyilatkozata

Magyarország támogatja a klímasemlegességre való átállást és hatékony mérséklési intézkedések elfogadását, és határozottan elkötelezett ezek mellett. Egyetértünk azzal a nézettel, hogy az Európai Uniónak ambiciózusnak kell maradnia, de felelősen kell cselekednünk. Ugyanakkor biztosítanunk kell, hogy az energia a háztartások és a vállalkozások számára megfizethető áron álljon rendelkezésre, annak érdekében, hogy fenntartsuk a lakosságunk a méltányos és társadalmilag inkluzív zöld átállás iránti támogatását.

Aggályosnak tartjuk, hogy az építőipari és közúti közlekedési ETS túlzott terhet ró majd az európai háztartásokra, és aláássa gazdaságaink versenyképességét, különösen az alacsonyabb jövedelmű tagállamokban – amelyek többsége jobban ki van téve a jelenlegi válságok hatásainak –, miközben ezek az intézkedések nem járulnak majd hozzá jelentősen az EU kibocsátáscsökkentési erőfeszítéseikhez.

Úgy véljük, hogy a globális energiaválság, az Ukrajna elleni orosz invázió, a növekvő infláció és az Európa-szerte tapasztalható bizonytalanságok időszakában nem ez a megfelelő pillanat olyan intézkedések elfogadására, amelyek tovább fogják nehezíteni a leginkább kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások életét, potenciálisan növelik az energiaszegénységet, és azzal a kockázattal járnak, hogy aláássák az üzleti bizalmat és az éghajlat-politika iránti támogatást. Ezért Magyarország nem tud elfogadni egy olyan döntést, amely az egész EU-ra kiterjedő egységes szén-dioxid-ár bevezetése miatt magasabb költségek megfizetésére kényszeríti a polgárokat.

Lengyelország nyilatkozata

Lengyelország véleménye szerint szükség van az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének mélyreható reformjára, viszont az irányelvbe bevezetett módosítások vagy nem a helyes irányba mutatnak, vagy nem elégségesek. A javasolt változtatások anélkül súlyosbítják az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer strukturális problémáit, hogy biztosítanák a szükséges megoldásokat.

Különösen két pontot kell kiemelnünk. Először is szükség van egy hatékony és hiteles mechanizmusra a kibocsátási egységek árának szabályozására. A javasolt megoldások nem elégségesek, és kedvezőtlen hatást gyakorolnak az energiaárakra az Unióban, valamint az európai ipar versenyképességére. Lengyelországban a kibocsátási egységek költsége a villamos energia árának akár 40 %-át, a távfűtés költségének pedig 55 %-át is kiteheti. Ez a helyzet elfogadhatatlan és tarthatatlan. Túlságosan nagy anyagi terhet ró a háztartásokra, a vállalatokat pedig akadályozza a korszerűsítésben és környezetbarát beruházások megvalósításában, mivel az e célra szánt összegeket a kibocsátási egységek megvásárlására fordítják. Az EU ETS a jelenlegi formájában ezért valójában lelassítja az energetikai átmenetet. Lengyelország a tárgyalások folyamán konstruktív javaslatokat tett az EU ETS potenciális továbbfejlesztésére, és továbbra is készen áll a kérdés megvitatására.

Másodszor, a háztartások bevonását az ETS rendszerébe egyértelműen negatív fejleménynek kell tekintenünk. A háztartásokat már most is sújtja a kibocsátási egységek magas ára, ezentúl pedig magasabb fűtési és közlekedési költségekkel is kell majd számolniuk. Az új piacot a legszegényebb háztartásokban használt, legszennyezőbb tüzelőanyagokhoz kapcsolódó kibocsátási egységek vásárlása fogja jellemezni. A rendszer terhét ezek a háztartások fogják viselni, ami elmélyíti a társadalmi szakadékot, és közvetlenül szembemegy az igazságosság és a szolidaritás elvével. A háztartások pénzének elvonása nem fokozatos energetikai átmenethez, hanem energiaszegénységhez fog vezetni. Az új alap nem ellentételezi a változtatásoknak a lengyel társadalomra gyakorolt hatását, ugyanis az Unióban található szénfűtésű lakások 87 %-a Lengyelországban van. Ezért nem tudunk egyetérteni a kibocsátási egységek olyan új piacának a létrehozásával, amely a háztartásokat is magában foglalja.

Továbbá, figyelembe véve a rendeletjavaslatnak a tagállamok energiaszerkezetére gyakorolt hatását és az ebből eredő negatív társadalmi következményeket, Lengyelország véleménye szerint a javasolt jogi aktust az EUMSZ 192. cikke (2) bekezdésének c) pontjára mint jogalapra kellene alapítani.

A fentiek alapján Lengyelország nem tudja támogatni az előterjesztett tervezetet, mivel nem látunk benne megfelelő megoldásokat a fent ismertetett problémákra.

Lengyelország ismételten kijelenti továbbá, hogy a teljes „Irány az 55%!” intézkedéscsomaggal szemben foglal állást, mivel az irreális célokat és ambíciókat tűz ki, és jelentős mértékben érinti a tagállamok energiaszerkezetét. Lengyelország úgy ítéli meg, hogy a csomag nagy része nem megfelelő jogalapra épül, ami veszélyes precedenst teremt.

Szlovákia nyilatkozata

A Szlovák Köztársaság először is köszönetet kíván mondani a Tanács elnökségeinek és a Bizottságnak az „Irány az 55%!” jogalkotási csomaggal kapcsolatos elszántságukért és munkájukért. A Szlovák Köztársaság továbbra is elkötelezett a fokozott ambíció mellett, mivel közösen megállapodtunk abban, hogy 2030-ig legalább 55 %-kal csökkentjük az üvegházhatásúgáz-kibocsátást, és 2050-re elérjük a klímasemlegességet.

Az „Irány az 55%!” jogalkotási csomag végrehajtása a közeljövőben központi kérdés lesz. Ezért rendkívül fontosnak tartjuk, hogy felhívjuk a figyelmet az átültetési határidőkre. Azok nem biztosítanak elegendő időt, és nem veszik figyelembe a nemzeti jogszabályokat sem. Különösen az építőiparra, a közúti közlekedésre és egyéb ágazatokra is kiterjedő új kibocsátáskereskedelmi rendszer bevezetése jelentősen megnöveli az adminisztratív terheket, és az egész kibocsátáskereskedelmi rendszert még összetettebbé teszi. Az új kibocsátáskereskedelmi rendszerbe tartozó szabályozott szervezeteknek a közigazgatási egységek szerinti megoszlása, valamint száma, amely a Szlovák Köztársaság esetében akár tízszer akkora is lehet, mint a jelenlegi kibocsátáskereskedelmi rendszerben a helyhez kötött létesítmények száma, rendkívül nehezé teszi a végrehajtást. Az átültetési határidők erre egyáltalán nincsenek tekintettel. Éppen ellenkezőleg, az átültetési időszak szokatlanul rövid. Emellett a jelenlegi kibocsátáskereskedelmi rendszer felülvizsgálata megváltoztatja a helyhez kötött létesítményekre és a légi közlekedésre vonatkozó rendszert is, továbbá kiterjed a tengeri szállításra.

A Szlovák Köztársaság hangsúlyozni kívánja, hogy jelentős a kockázata annak, hogy az ETS-irányelvet nem lesz képes a megadott határidőn belül átültetni. Az említett okok miatt kérjük a Bizottságot, hogy vegye figyelembe ezeket a tényeket.

A Bizottság nyilatkozatai

1. nyilatkozat

Az európai szén-dioxid-piac integritásának és átláthatóságának további fokozása érdekében a Bizottság módosításokat vezet be a kibocsátási egységek árverés útján történő értékesítését és az uniós kibocsátási egység-forgalmi jegyzék működését szabályozó, felhatalmazáson alapuló jogi aktusokba, hogy javítsa a kibocsátási egységek és az azokhoz kapcsolódó származtatott termékek piacán a szabályozói jelentéstételt és a piaci nyomon követést, előmozdítsa a piaci visszaélések megelőzését és felderítését, és segítsen fenntartani a kibocsátási egységek és a kapcsolódó származtatott termékek piacainak szabályszerű működését.

Az 1031/2010/EU bizottsági rendelet (a továbbiakban: végrehajtási rendelet) 36. cikke előírja, hogy az aukciós platformnak minden egyes aukciós ügylet teljes és pontos részleteit be kell jelentenie a 2014/65/EU irányelv (MiFID 2) alapján kijelölt illetékes nemzeti hatóságnak. Az árverési rendelet közelgő felülvizsgálata keretében a Bizottság az aukciós adatok közvetlenül az Európai Értékpapírpiaci Hatóságnak (ESMA) való jelentését is elő fogja írni. Ez javítani fogja a kibocsátási egységek aukcióinak és a másodlagos piaccal való releváns kapcsolatoknak a hatékony nyomon követését.

Az (EU) 2019/1122 bizottsági rendelet (a kibocsátási egység-forgalmi rendelet) 55. cikkének (4) bekezdése előírja, hogy a kibocsátási egységek átruházásának kezdeményezésekor a tisztán kétoldalú tőzsdén kívüli ügyleteket fel kell tüntetni az uniós kibocsátási egység-forgalmi jegyzékben. Ezt a feltüntetést azonban a piaci szereplők nem végzik szisztematikusan. A számlatulajdonosok jobb tájékoztatása és e rendelkezés jobb végrehajtásának biztosítása érdekében a Bizottság módosítani fogja a tisztán kétoldalú tőzsdén kívüli ügyletek feltüntetésére vonatkozó követelményt. Emellett a Bizottság technikai kiigazításokat fog eszközölni az uniós kibocsátási egység-forgalmi jegyzék rendszerében annak érdekében, hogy a feltüntetés kötelező követelmény legyen az ügyletek végrehajtása tekintetében.

A kibocsátási egységek úgynevezett azonnali piacát illetően a Bizottság a piaci szabályozók rendelkezésére álló adatok minőségének javítása érdekében módosítani fogja a kibocsátási egység-forgalmi jegyzékről szóló rendeletet is annak érdekében, hogy a piaci szabályozók rendszeres hozzáférést kérhessenek az uniós kibocsátási egység-forgalmi jegyzék adataihoz. Ez lehetővé teszi a szabályozók számára, hogy időszerű információkhoz jussanak, amelyek összevethetők a származtatott ügyletek piacairól kapott szabályozási adatokkal, és adott esetben beavatkozhatnak az európai szén-dioxid-piac megfelelő működésének fenntartása érdekében.

Végezetül a Bizottság emlékeztetni kíván arra, hogy 2018 januárjától a pénzügyi eszközök piacairól szóló irányelv (MiFID 2) pénzügyi eszköznek minősíti a kibocsátási egységeket. Korábban csak a kibocsátási egységekre vonatkozó származtatott ügyletek tartoztak a pénzügyi piaci szabályok hatálya alá. A gyakorlatban ez a besorolás nagyon konkrét kötelezettségeket ró az európai szén-dioxid-piacon kereskedő szervezetekre.

A 2014/65/EU irányelv (MiFID 2) 58. cikke szerint minden piaci szereplőnek naponta jelentést kell tennie a szén-dioxid-piacon tartott pozícióinak számáról (pozíciójelentések). Ezeket a pozíciójelentéseket benyújtják az érintett illetékes nemzeti hatóságoknak, és azokat az ESMA hetente közzéteszi.

A 600/2014/EU rendelet (MiFIR) 26. cikke szerint a piaci szereplőknek jelenteniük kell továbbá a nemzeti hatóságoknak a kibocsátási egységekkel és az azokkal kapcsolatos származtatott termékekkel folytatott valamennyi pénzügyi ügyletük részleteit, beleértve a tőzsdén kívüli ügyleteket is (ügyletjelentési kötelezettség). Az 596/2014/EU rendelet (a piaci visszaélésekről szóló rendelet) 16. cikke szerint valamennyi piaci szereplőre szigorú szabályok vonatkoznak a piaci visszaélések megelőzése érdekében, ideértve azt a jogi kötelezettséget is, hogy az illetékes pénzügyi hatóságoknak be kell jelenteniük a gyanús kereskedési magatartást.

A piaci szereplőknek jelenteniük kell a kibocsátási egységekre és az azokkal kapcsolatos származtatott termékekre vonatkozó ügyleteiket a szén-dioxid-piac felügyeletéért felelős illetékes nemzeti hatóságoknak. Európai szinten tevékenységeiket az ESMA koordinálja, ahogy más pénzügyi eszközök esetében is.

2. nyilatkozat

A 10a. cikk (8) bekezdésében említett pályázati felhívásokban szereplő, tengeri hajózási ágazattal kapcsolatos témák keretében 2030-ig 20 millió kibocsátási egységet kell kiosztani a szóban forgó területeken, az említett bekezdés szerint alkalmazandó szabályoknak megfelelően.

3. nyilatkozat

A Bizottság úgy véli, hogy a 2003/87/EK irányelv 3d. cikkének (4) bekezdése, 10. cikkének (3) bekezdése és 30d. cikkének (6) bekezdése nem kötelezi a tagállamokat arra, hogy nemzeti szintű forrásokból bármilyen összeget elkülönítsenek. Az említett irányelv meghatározza a bevételek forrását, és egyben általános célokat állapít meg a tagállamok számára, amelyek közül választhatnak a bevételek felhasználását illetően.

A Bizottság megerősíti, hogy a tagállamoknak nem kell elkülöníteniük a kibocsátási egységek árverés útján történő értékesítéséből származó bevételeket, hanem e bevételek „pénzügyi értékével megegyező összeget” is felhasználhatják.